Zadovoljen Božič in uspehov polno 1939. leto

vsem čitateljem, sotrudnikom, tovarišicam in tovarišem

želita

uredništvo in uprava »Učiteljskega tovariša«

ostavilo idealno stremljenje po popolnosti glede metode in pouka sploh; lahko naštejemo dolgo vrsto pisateljic in odličen krog gospa, ki so ostavile pouk in se posvetile odgoji svojih otrok, idealno navdušenih mater, zvestih soprog. Naj bi se širil in večal kakor dozdaj in obsegal slednjič vso obsežno domovino!

Takele misli so me obhajale, ko sem prečital knjigo o Martinu Kačurju. Javna kritika se je izrekla o nji pohvalno; mi učitelji se pa ne moremo pohvalno izreči o razmerah, ki je v njih živel, deloval in se slednjič ubil Martin Kačur. Dokler se ne spremene Kačurske razmere, bo med nami še vedno nekaj Kačurjev. Vsakdo je namreč otrok svojega časa, in tista gigantska sila ni prisojena vsakomur, da bi se mogel z njo dvigniti iz neugodnih razmer in se tudi vzdrževati nad njimi. To je zlasti težavno v razmerah, kjer se zaganjajo sovražniki šole in učiteljstva vanje z vso brutalno silo ter mu s tem še bolj grene grenki kruh.«

Člankar končno le pokaže tisto smer, katero je Cankar brez dvoma zasledoval v svojem delu. Kritizira pred vsem težke razmere »Kačurske dobe«, ki naj bo tudi v današnjih časih glasen memento, da ne ustvarimo novih tipov Kačurjev, ki bi bili v sramoto vsem Slovencem ne pa samo stanu, iz katerega bi izšli. Kačurja ni ustvaril učiteljski stan, nego so ga ustvarile nezdrave razmere in okolje, v katerem je moral živeti in se boriti slovenski učitelj. **Jelo Janežič.**

Prof. Pavel Šivic,

novi dirigent Učiteljskega pevskega zbora Emil Adamič

Novi pevovodja »Učiteljskega pevskega zbora — Emil Adamič«, **prof. Pavel Šivic**, je rojen Radovljičan. Srednjo šolo je dovršil v Ljubljani, univerzitetne študije pa je opustil, ko se je jel poleg klavirja zanimati tudi za ostale glasbene panoge. V klavirski igri se je izpopolnjeval na državnem konservatoriju pri prof. J. Ravniku, za skladateljevanje pa ga je ponovno navdušil prof. Osterc. Oba predmeta je dovršil z odličnim uspehom, pri tem pa je še gojil orkestralno dirigiranje in posvečal posebno pažnjo solističnemu in zborovskemu petju. Poslednje je vzljubil posebno na turnejah učiteljskega in akademskega pevskega zbora, ki se jih je udeležil kot klavirski spremljevalec. V Pragi je nadaljeval in odlično dovršil na mojstrski šoli klavirske in kompozicijske študije, priložnostno pa vodil akademski pevski zbor društva »Jugoslavije«. Tudi med odsluženjem vojaškega leta je prepeval z gojenci rezervno-intendantske šole v Sarajevu. Sedaj je nastavljen kot profesor na ljubljanskem državnem konservatoriju. Veselje do zborovskega petja je v poslednjem času rodilo tri mladinske zbore, ki jih je izvajal mladinski zbor Glasbene Matice, in dva obširnejša ženska zbora.

Ob prevzemu mesta pevovodje v Učiteljskem pevskem zboru je dejal prof. Šivic tole o bodočem sporedu in delu: »Učiteljski pevski zbor si je nadel idealno nalogo, da seznani glasbeno-kulturno občinstvo predvsem z novimi umetninami slovenskih in jugoslovanskih skladateljev. Da je tej nalogi dorasel v muzikalnem in inteligenčnem oziru, je zbor dokazal na neštetih koncertnih nastopih. Moderen spored pa zahteva radi mnogih novosti v ritmičnem, harmoničnem in melodičnem postopu veliko vaj in vežbanja, ki jih po vseh krajih dravske banovine raztreseni zbor ne zmore zlahka. Zato pozdravlja dirigent namero, da bodoči spored obsega moške in ženske zbore, pa tudi dejstvo, da se bo začetkoma vežbalo vobče deljeno. Na ta način bo olajšan študij kompliciranih skladb in zbor bo laže sledil dirigentovim opazkam o nastavku, dihu, fraziranju in interpretaciji sploh, navodilom, ki so neizbežna za dosego lepega zvoka in verodostojnega podajanja skladb.

Prof. Pavel Šivic.

Obenem rabi zbor, ki si stavlja tako visoke cilje, železni repertoar starejših, že dognanih umetnin, ki povrhu izhajajo iz čistih glasbenoestetskih lepot, da na njih brusi svoje zmožnosti. Zato naj spored za vežbanje in koncertno udejstvovanje obsega tudi starejša dela, predvsem slovanske glasbene literature (Gallusa, Smetana, Janačka itd....). Naloga in dolžnost Učiteljskega pevskega zbora pa je tudi, da skrbi za izvajanje vseh skladb svojega pokojnega častnega predsednika E. Adamiča in obenem upošteva izdatno, a kritično delo najmlajše generacije, ki bo glede na zborovsko ustvarjanje imelo v Učiteljskem zboru veliko, če ne edino zaslombo.

Nadučitelj Tomo Kurbus — sedemdesetletnik

Tomo Kurbus.

Tam v biseru Slovenije — v Rogaški Slatini praznuje te dni svojo sedemdesetletnico **nadučitelj g. Tomo Kurbus.**

Skoraj bi ne verjel: srečaš ga na cesti in misliš, da se je komaj srečal z Abrahamom, tako krepak je še njegov korak.

In kdo bi verjel, da je ta mož učiteljeval na visoki Slivnici pri Celju nepretrgoma 30 let, učil in vzgojil rodove, sadil drevje, negoval vinograd, ljubil in ogrebel čebele?

Tomo Kurbus, rojen pristen sin Slovenskih goric v Sv. Benediktu, je že v mladosti doživel grenkobo sveta. Učiteljevanje mu je bilo usojeno. Prva pot ga je zanesla v Št. Vid pri Grobelnem, kjer je našel v hčerki svojega vodje Šumra zvesto in dobro življenjsko družico. Po kratki dobi v Št. Juriju ob južni železnici se je preselil na Slivnico, kjer se je začelo njegovo 30 letno delo.

Vzgojil je mladino v navdušene Slovence in z uspehom se je boril proti takratni nemškutarski gonji. Pripravil je ljudi, da so dogradili k staremu šolskemu poslopju nov razred in tako je na zunaj in znotraj uredil svojo šolo, ki je daleč slovela.

Veliko je njegovo 30 letno delo v sadjarstvu in v vinogradništvu. Svoje globoko znanje v tej stroki si je izpopolnil na mnogih praktičnih in teoretičnih tečajih in narod je v njegovem delu videl uspehe in mu sledil. Še danes vidiš vinograde, ki jih je on zasadil, še danes cveto in rode jablane po slivniških gričih, ki jih je on zasadil in cepil. Njegov vrt je krasil ogromen čebelnjak in čebelice so ga razveseljevale in tekmovale z njim v pridnosti. Svoje čebelarsko znanje in izkušnje si je povečal še na dunajskem čebelarskem tečaju in Čebelarsko društvo je imelo v njem vnetega in delavnega čebelarja.

Tovariši njegove šole vedo, kako visoko je cenil tovarištvo. Ni bil samo očetovsko dober, vedel je, kako trd je učiteljski kruh in vse povsod se je trudil in delal za pravice svojega stanu. Bil je dolgoletni predsednik okrajnega učiteljskega društva in hvaležno članstvo mu je ob upokojitvi izročilo častno diplomo. A vse njegovo delo v učiteljski službi mu je bilo priznano z redom sv. Save V. reda.

Njegovo življenje mu je sam deloven dan. To delo je bilo posvečeno narodu in svoji družini. Z dobro gospo Tončko sta vzgojila svoje otroke v dobre in zavedne Jugoslovane in ob njegovi 70 letnici so ga vesele in mu hvaležne hčerke in sin in vse vnukinje.

Svoj zasluženi pokoj uživa v Rogaški Slatini. Ta pokoj pa je zopet delo: zopet čebelari v svojem čebelnjaku in pri čebelarski podružnici, deluje v sadjarskem in vrtnarskem društvu, oskrbuje in neguje svoj vrt. In kdo ga ne pozna kot navdušenega lovca in kdo še ne ve, da mu raste vsaka vrtnica, ki jo vcepi?

Ob njegovem visokem jubileju mu iskreno in tovariški čestitamo z željo, da dočaka čil in veder 80 letnico. Naj mu ob njegovem rojstnem dnevu razcvete v gumnici roža - vrtnica, ki jih tako ljubi! Roža - vrtnica je njegov simbol življenja: **trdo in lepo življenje.**

J. K.

Splošne vesti

AKCIJA ZA ČEŠKOSLOVAŠKO UČITELJSTVO

Prispevke za češkoslovaško učiteljstvo iz okupiranih krajev, ki je ostalo brez službe in sredstev so poslala izvršnemu odboru JUU v Beogradu sledeča društva:

Sresko učit. društvo Kratovo	210	din
Sresko učiteljsko društvo Kočane	350	„
Sresko učit. društvo Stara Pazova	1000	„
Mačvansko sresko učit. društvo	200	„
Sresko učit. društvo Gostivar	322	„
Sresko učit. društvo Sjenica	140	„
Skupaj	2238	din

Izvršni odbor JUU v Beogradu naproša vsa ostala društva, da pohitijo s svojimi prispevki.

† IVKO RADOVANOVIĆ

V Splitu je umrl Ivko Radovanović, bivši pokrajinski šolski nadzornik in profesor učiteljišča v p. Njegovo življenje je izpolnjevalo neumorno idealno delo za šolo, narod in učiteljski stan. V Vrbovski na otoku Hvaru, kjer je najdelj časa služboval kot učitelj, so še danes vidni sadovi njegovega nesebičnega dela. Uspelo mu je odstraniti ostanke in iztrebiti sledove potujčevanja in ustanoviti najrazličnejše kulturne in gospodarske ustanove.

Pokojni Radovanović je dolga leta vodil dalmatinsko učiteljstvo in pod njegovim vodstvom si je l. 1912. priborilo zboljšanje gmotnega položaja. Po vojni je stopil v prve vrste borcev za osnovanje enotnega jugoslovanskega učiteljskega udruženja.

Velike sposobnosti pokojnika so upoštevali tudi na merodajnih mestih in mu poverili odgovorno in težko a častno dolžnost pokrajinskega šolskega nadzornika. Na tem mestu je s svojimi pedagoškimi in organizatoričnimi sposobnostmi dvignil raven dalmatinskega šolstva in zavest in idealno delo učiteljstva.

Dokončal je delo za narod, šolo in učiteljstvo. Spomin nanj pa ostane živo zapisan med vsem jugoslovanskim učiteljstvom.

TOVARIŠICE!

V sredo, 28. dec., pop. ob ½4. uri se zberemo v Ljubljani v prostorih sekcije JUU — Frančiškanska ulica 6, da se pogovorimo o vseh perečih vprašanjih, zlasti o celibatu in našem delu za ukinitev. Pričakujemo, da se udeleže sestanka zlasti poverjenice odsekov učiteljic pri sreskih društvih, kakor tudi ostale tovarišice, ki se zanimajo za naše delo in naše težnje.

JUU — **sekcija za dravsko banovino odsek učiteljic.**

— **Med božičnimi počitnicami** odpade ena številka »Učiteljskega tovariša«. Prihodnja številka bo izšla šele po novem letu, in sicer 5. januarja 1939.

— **Šolska upraviteljstva v lendavskem srezu se naprošajo,** da nakažejo **naročnino za obvezne izvode knjig Slov. šol. matice** za učiteljske knjižnice, kakor tudi za člane med učiteljstvom, po ček. položnici št. 13.165 sreskemu učit. društvu s pripombo, da je znesek za SŠM in za katerega člana. Zadeva je nujna, ker bi moralo biti nabiranje članov že zdavnaj zaključeno!

Osebne zadeve

—i **Po službeni potrebi** so bili premeščeni: Makso Dominkuš iz Ljutomera v Cven, Drago Bitenc iz Krškega k Sv. Tomažu v ptujskem srezu in Franc Hajnšek od Sv. Jurija ob južni železnici v Kramarovce v murskosoboškem srezu, po lastni prošnji pa šolski nadzornik Aleksander Neržin iz Murske Sobote v Kamnik.

Kaj vse pišejo

o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

—l **Iz govora bana g. dr. Natlačena** ob otvoritvi nove šole v Kranju, posnemamo po »Slovencu« od 20. dec., sledeče ugotovitve in besede učiteljstvu:

V primeroma majhnem krogu slovenske prestolnice Ljubljane je v letošnjem letu 1938. z današnjim dnem dograjena in izročena svojemu namenu že deveta ljudska šola. V tem letu smo dogradili in odprli šole v Lipoglavu, ki je stala 300.000 din, v Svodnju, ki je stala 500.000 din, na Homcu, ki je stala 800.000 din, na Črnučah, ki je stala 760.000 din, na Rudniku, ki je stala 500.000 din, v Retečah, ki je stala 600.000 din, na Črnem vrhu, ki je stala 300.000 din in Šmartnem pod Šmarno goro, ki je bila že obstoječa šola bistveno povečana za znesek 250.000 din. Šola, ki jo bomo danes odprli, pa je krona vseh, v letošnjem letu v naši banovini dograjenih šolskih zgradb.

Število ljudskih šol, ki so bile letos pri nas dograjene, in zneski, ki jih je v ta namen naše ljudstvo žrtvovalo, dokazujejo, kako visoko ceni naš narod šolo in koliko važnost polaga na izobrazbo svoje mladine. Naj v tej zvezi ugotovim še to, **da stane letno ljudskošolstvo državo v naši banovini 80,313.498 dinarjev, da znašajo izdatki naše banovine za stvarne potrebščine na ljudskih šolah 19 milijonov 492.895 din in da znašajo žrtve naših občin za ljudsko šolstvo v tekočem letu 12 milijonov 266.941 din.** Vsi izdatki države, banovine in občin za ljudsko šolstvo znašajo torej **v naši banovini v letošnjem letu 112 milijonov 73.334 din, pri čemur pa še niso upoštevani izdatki za nove zgradbe.**

Vseh državnih ljudskih šol v naši banovini je 863 s 4168 oddelki, a obiskuje jih 188.136 otrok. **Povprečno znašajo torej stroški, ki jih imajo država, banovina in občina skupaj za enega učenca letno 596 din.**

Čestitam pa k današnjemu prazniku tudi vam, člani učiteljskega zbora. Tudi vi se morate veseliti, ko jemljete slovo od tesnih in nezdravih starih šolskih prostorov in ko prihajate v te zračne in svetle sobane. Mnogo prijetnejše in mnogo laže bo vaše delo med mladino; z manjšimi napori boste mogli dosegati večje uspehe in ne da bi morali odslej v dosedanji meri izčrpavati svoje telesne moči in zdravje. Moja želja, ki jo izražam na vaš naslov, pa je ta, da bi se tudi vi izkazovali iskreno hvaležne staršem za to veliko dobroto. Ta vaša hvaležnost se bo najlepše izražala na ta način, ako boste posvetili vse svoje moči, vse svoje sposobnosti in vso svojo ljubezen mladini, ki vam je izročena od staršev, da jo vzgajate in izobrazujete, ako boste storili vse, da bo ta nova šola mladini res vsikdar dom, vodnik in branik. Dom, v katerega bo mladina rada zahajala, ki se bo v njem počutila dobro in prijetno kakor doma pri svojih starših, dom, v katerem boste izročeno vam mladino vzgajali v duhu naše slovenske krščanske hiše. Vodnik, ki bo s skrbno ljubeznijo vodil mlada srca in jih z razumevanjem in toplo besedo navduševal za vse, kar je res lepo, dobro, plemenito, ki bo budil in vnemal in gojil čisto domoljubje, ljubezen do slovenskega naroda in do jugoslovanske države. Branik proti vsem napakam in nevarnostim, ki bi mogle zavoditi mladega človeka na kriva pota in kvariti njegov značaj.

—l **Število nepismenih prebivalcev** v primorski banovini znaša 65,4 % pri štetju ljudi, starih nad 7 let. Pri ženskah pa znaša ta odstotek 68,2 %. V savski banovini znaša skupen odstotek nepismenih 26.6 %. — »Slovenska beseda« 16. XII.

—l **O novi moderni narodni šoli v Kranju** prinašata daljše članke »Jutro« z dne 18. in 20. XII. in »Slovenec« z dne 18. in 20. XII. —

—l **»Življenje in svet«** prinaša v 22. štev. aktualen članek izpod peresa prof. Alb. Siča »Proč s spakedrankami, čistimo naš jezik!«

Zelo primerna

BOŽIČNA DARILA!

*

Največja izbira!

*

A. & E. SKABERNÈ

LJUBLJANA

Reklamne cene

—l **Skupno delo ljudskošolskih in meščanskošolskih učiteljev in profesorjev** je naslov članku v »Edinosti« z dne 17. decembra, iz katerega posnemamo sledeče:

»Vprašanje vzajemnega dela ljudskošolskih in meščanskošolskih učiteljev ter profesorjev je pri nas še vedno nerazčiščeno, čeprav bi v dvajsetih letih vendarle že mogli najti osnovo za skupno udejstvovanje. Če pogledamo, kakšno je razmerje med vzgojniki raznih strok samo v Sloveniji, vidimo, da ni med njimi nobenih vezi in da se postavljajo med nje celo umetne pregrade. To je vsekakor vsega obsojanja vredno, zakaj slovensko šolstvo služi vsemu slovenskemu narodu, ki mu naj bo opora pri njegovem kulturnem napredku. Radi tega pa je nujno, da je to šolstvo enotno organizirano, kajti kultura, ki ji služi, je samo ena, je enotno slovenska.

Za pravo narodno vzgojo je potrebno skupno stremljenje vseh tistih, ki so za to poklicani in je potrebna obenem tudi že po enakih vidikih sezidana stavba narodnega šolstva. Primer za to lahko najdemo pri Čehih in Bolgarih, kjer so se točno zavedali, da mora biti vse šolstvo najtesneje povezano z življenjem naroda in da mora biti zato tudi med posameznimi panogami tega šolstva močna zveza. Zato pa imajo danes tako urejene šolske razmere, da jim lahko to zavidajo mnogo večji narodi.

Pri nas se z enakim stanjem nikakor ne moremo pobahati. Kratek pogled v naše šolstvo ujame približno sledečo sliko: Ljudska